

Preek ds. G. Zomer – Ruth 1 : 16 - 17

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters,

Er wordt in onze tijd erg veel gesproken over vrije seks en vrije liefde. Dat kan heel onschuldig beginnen, met soms onschuldig bedoelde uitdrukkingen. Dan zegt men bijvoorbeeld: "liefde is blind", 'liefde laat zich niet dwingen'. Maar het komt vooral door zulke uitspraken dat om ons heen de grote chaos op seksueel gebied zichtbaar is geworden, op het terrein van verliefdheid en verloven, van huwelijk en gezin.

Indien érgens de secularisatie, de verwereldlijking is doorgedrongen, dan is het wel op dat terrein. En niet alleen maar secularisatie, verwereldlijking, maar ook de emancipatie: de drang om zich bevrijden van knellende banden, om zich los te maken van bindingen die als knellend worden ervaren.

Kijkt u maar naar het groeiend aantal echtscheidingen. En men gaat tegenwoordig liever samenwonen dan trouwen. Want waar is dat boterbriefje van het stadhuis voor nodig? En lukt het niet, gaat het niet, dan kun je tenminste zonder al te veel rompslomp weer uit elkaar gaan en begin je gewoon weer met een ander.

Denk niet, broeders en zusters, dat deze geest vóór de kerkdeur, vóór de gereformeerde kerkdeur halt houdt, heus niet. Dit gaat niet aan ons en onze kinderen voorbij. Misschien gebeurt het nog niet in zulke extreme vormen, al moet u dat niet onderschatten. Ook een stichting voor maatschappelijk werk als de Driehoek, heeft de handen vol aan kapotte huwelijken en ontwrichte gezinnen. En dan misschien niet in zulke extreme vormen, maar hoe vaak komt het toch ook onder ons niet voor dat de Here en Zijn dienst, Zijn Woord en Zijn Kerk helemaal achteraan komen op de weg naar het huwelijk? Jongens en meisjes vinden elkaar, hoe dan ook en waar dan ook, vaak buiten de Kerk. En het gesprek over de Kerk wordt steeds maar uitgesteld. Pas wanneer het huwelijk in zicht komt en de trouwdag nadert en dus een kerkelijke huwelijksbevestiging (want dat wil men niet graag missen) ja, dan komt het onderwerp Kerk ook nog even ter sprake. En de kerkenraad zal zich dan maar aan de feiten moeten aanpassen en bij de situatie moeten neerleggen.

Het gaat om deze vraag: Gaat het ons in alles om de Here? Is Hij de eerste en de laatste, ook op het terrein van de seksualiteit, van huwelijksluiting, huwelijksleven en gezinsvorming?

Wij willen er het e.e.a. over gaan zeggen in de prediking vanuit het bijbelboek Ruth. In deze preek, en de komende tijd in nog 3 preken.

Ruth wordt wel eens een stukje romantiek in de Bijbel genoemd. Inderdaad, in dit Bijbelboek lezen we hoe Ruth en Boaz elkaar kregen. En ze leefden nog lang en gelukkig. Het verhaal heeft echt een happy end. Dat beschrijft hoofdstuk 4: Ruth en Boaz getrouwd en hun eerste kind wordt geboren, Obed.

Ja, maar laten we eerst eens even naar de laatste bladzijde kijken. Dat doen we bij een roman ook zo graag, toch? Even kijken op de laatste bladzijde. Nu, laten we dat ook bij dit bijbelboek doen.

Want het geheim van het hele verhaal zit 'm in een naam! En dan niet de naam Ruth en ook niet de naam Boaz. Maar in die laatste naam waarmee het boek eindigt: David. En wie David zegt, zegt Christus. Om Hem gaat het in dit bijbelboek, over Hem zal het gaan bij de zaken die we zo even noemden.

Ik preek u het Woord van God uit de tekst, en wel als volgt:

Thema: "Christus verwekt in Ruth, zijn Moabitische adventsmoeder, de belijdenis van het geloof in de God van het verbond".

We letten op drie dingen:

1. De kracht;
2. De inhoud;
3. De zekerheid.

1. Ja, het geheim van dat boeiende boek Ruth, is de laatste naam: David; en wie David zegt, zegt inderdaad Christus. De Christus in David en de Christus uit David.

Maar om het verhaal van dit boek te begrijpen en te dateren in de heilshistorie, moeten we niet alleen op het laatste hoofdstuk letten en het laatste vers in hoofdstuk 4 vers 22.

De datum staat ook in hoofdstuk 1 vers 1. Het gaat om een gebeurtenis in de dagen dat de richters richtten over Israël. Eigenlijk moeten we de schriftlezing dus beginnen bij Richteren 21 vs 25: "In die dagen was er geen koning in Israël, ieder deed wat goed was in zijn ogen".

En dan Ruth 1 vs 1: In de dagen dat de richters richtten, gebeurde het, dat er een hongersnood in het land was. Ruth 1 vers 1 grijpt duidelijk terug op het slot van het boek Richteren. Want dat Richterentijdperk was een triest en droevig tijdperk in de kerkgeschiedenis. Toen drong het individualisme de kerk binnen, men was zichzelf tot een wet, eigenwilligheid. De laatste hoofdstukken van Richteren vertellen daar verschrikkelijke dingen over. Onderlinge twist en nijd, jaloezie tussen de stammen. Zeg het maar zo: men vergaderde niet meer, men kwam niet samen en leefde niet samen in de eenheid van het ware geloof.

Ook afgoderij drong binnen. De Here die het volk had uitgeleid uit Egypte en een plaats had gegeven in het land van de belofte, Hij kwam niet meer op de eerste plaats.

Nou, dan kan het niet anders, of daarover moet dan het oordeel van de Here God komen, de vloek van Zijn Verbond. Wanneer het bijbelboek Ruth dan ook als volgt begint: "In de dagen dat de richters richtten, gebeurde het, dat er een hongersnood in het land kwam". Dan is dat geen berichtje in de krant, zo van: er is ergens hongersnood. Nee, in het land van de belofte, van Gods belofte, het land dat zou overvloeien van melk en honing, dáár is een hongersnood. Dat betekent oordeel, de vloek van het Verbond.

Een hongersnood daar in het land van de belofte, dat is maar niet een natuurramp zondermeer, waardoor de economie grondig wordt ontwricht. Nee dat is de vervulling van een oude dreiging, aangekondigd in Leviticus en Deuteronomium. Als de Here niet exclusief als de enige wordt gediend, dan neemt Hij - want Hij is heilig - dan neemt Hij de welvaart weg en wordt de zegen veranderd in een vloek.

Kijk, op dat moment zien we een man met een bijzondere mooie naam, Elimelek, dat betekent: "Mijn God is Koning". En die man trekt weg uit het land van de belofte en hij zoekt voor zichzelf en zijn gezin welvaart buiten het land van de belofte, buiten het Verbond, in Moab. Nu kunt u zeggen: dat was handig bekeken van Elimelek. Die man hoeft zijn gezin toch niet te laten verhongeren? In Moab was tenminste nog een boterham te verdienen. Ja maar wie de situatie naar de maatstaven van het geloof beoordeelt, naar de wet van Gods Koninkrijk, die zal moeten zeggen: "niet alleen van brood zal de mens leven".

U kent dat gezegde wel. Het is wel eens gebruikt als leus voor een politieke partij. Het is echter opvallend dat men dan alleen het eerste zinnetje citeert: Niet alleen van brood zal de mens leven. Maar wat er op volgt, dat laat men weg: "...maar bij alle woord dat uit de mond van God uitgaat!". Elimelek's roeping was niet dat hij moest vluchten uit de nood, maar dat hij zich moest verootmoedigen onder de slaande hand van God, dat eerst. Want in Moab was wel brood, maar geen brood in de gunst van God. Moab, daar weten we zo het één en ander van uit de Bijbel, uit de geschiedenis van Gods Verbond.

Moab was stamvader, hij was, naar het verhaal van Genesis 19, een zoon van Lot, in bloedschande verwekt en geboren.

U kent toch dat lugubere verhaal van die dochters van Lot wel. Onze vader is oud en er is geen man in het land om tot ons te komen, naar de gewoonte van de hele aarde.

Kijk zo wordt Moab geboren, uit de begeerte van de dochters van Lot om voor zichzelf een toekomst te garanderen.

Men neemt het leven in eigen hand, men heeft God niet meer nodig om een toekomst op te bouwen. Men doet het zelf wel en daar had Elimelek dus afstand van moeten nemen.

Bovendien leest u verder in de Bijbel, in Deuteronomium 23: "Een Moabiet zal in de gemeente van de Here niet komen, zelfs niet in het tiende geslacht. Omdat ze u bij de uittocht uit Egypte aan de weg niet met brood en water tegemoet gekomen zijn". Zo staat het er.

In Moab is geen brood en water voor Israël, integendeel. Deuteronomium 23 herinnert ook aan Bileam, die door de koning van Moab ingehuurd werd, om de Kerk te vervloeken. Dát is Moab dus.

De Kerk moet dood, de Kerk zal geen leven hebben: dát is Moab. Nee, Elimelek mocht daar niet heen. Hij zoekt het leven dat puur werelds genoemd moet worden, en wie dáár leven zoekt, vindt de dood. Het boek eindigt wel met sprankelend vroom leven: het huwelijk van Boaz en Ruth, en er wordt een jongetje geboren: Obed, en een blijde oma die dat kleinkind in haar armen neemt. Een kostelijk hoofdstuk, hoofdstuk 4 en uit Obed komt David en uit David komt de Christus. Maar u mag vanwege Ruth 4, niet vergeten hoe het begon in Ruth 1.

Wat is dat begin duister en verdrietig. Drie sterfgevallen maar liefst, Elimelek, Machlon en Kiljon. En drie weduwen: Naomi, Orpa en Ruth.

Het is of God in het eerste hoofdstuk heel scherp aanwijst: "mensen, buiten de Kerk geen zaligheid, geen levensbloei, geen huwelijksbloei. Buiten het Verbond heerst de dood".

Buiten de Kerk geen zaligheid, dat is geen zinnetje uit een oude belijdenis van 1561. Geen zinnetje dat populair is bij gereformeerden. Het is een wet die God in de hele Bijbel keer op keer aanwijst. En we zeggen het maar direct: Als het gaat over huwelijk, over verliefdheid en verloving dan is dit de norm die God stelt: "Geen jongen, geen meisje van buiten de Kerk", dat is de norm.

Natuurlijk, het kan in de realiteit van het leven best goed komen, de voorbeelden liggen voor het oprapen. Wanneer de zaak van de Kerk meteen grondig wordt aangepakt en de eenheid in het geloof vanaf het begin wordt gezocht en gevonden, dan kan dat, maar de norm blijft: "Buiten de Kerk geen zaligheid!"

2. Dat is om te beginnen de boodschap van Ruth. 1

En daarom was de houding van Naomi zo slecht, toen ze eindelijk terugkeerde naar Betlehem. Ze heeft in het veld van Moab vernomen dat de Here heeft omgezien naar zijn volk, door hun brood te geven. Dat wil zeggen: ze heeft de boodschap van Gods ontfermende genade gehoord. Het leven bloeit weer in het land van de belofte, de gramschap van Zijn toorn is geblust.

Kijk, toen had ze Orpa en Ruth mee moeten lokken, mee moeten trekken naar het land van de belofte. Maar wat doet Naomi, dat lid van de Kerk, dat kind van het Verbond? Er is geen Pinksterkracht in Naomi, geen werfkracht, geen macht tot kerkvergadering. "Gaat heen", zegt ze, "keer terug, ieder naar het huis van haar moeder". Ze dwingt haar schoondochters niet de kerkweg op, integendeel: "Blijven jullie maar in Moab". Ze heeft het zelfs over terugkeer naar de góden van Moab, vers 15.

Nu moet u weten dat de oppergod van Moab Kamos is, en Kamos is een afgod die te vergelijken is met Moloch. Er werden zelfs kinderooffers aan hem gebracht. Nu, daar moeten Orpa en Ruth dus maar naar terug, vindt Naomi. Daar hebben ze misschien nog een toekomst, daar krijgen ze misschien nog een tweede huwelijk met een Moabitische man.

En bij dat alles noemt Naomi zelfs de naam van de Here. Leest u maar vers 9: "De Here geve u dat gij rust moogt vinden, ieder in het huis van haar man".

Kijk, u kunt dit allemaal psychologisch heel best verklaren. Hier spreekt een weduwe, overstelpt door verdriet, en wat moet ze beginnen met die twee jonge weduwen, straks in Betlehem?

Maar, gemeente, een psychologische verklaring kan nooit wegnemen dat Naomi, in de bitterheid van haar ziel, deze meisjes bij de Kerk weghoudt. Dat Naomi hier een obstakel is op de kerkweg. Kijk maar, Orpa gaat terug naar de wereld van het heidendom, naar de wereld van de afgoderij.

Vooraf daarom is de belijdenis van Ruth zo'n sterk woord: "dring er bij mij niet op aan dat ik u in de steek zou laten, door terug te keren". Zij overwint de aandrang van Naomi, en dat was voor Ruth de verzoeking om ook terug te keren naar de afgoderij van Kamos. Maar ze overwint de verzoeking en triomfeert over de aandrang van haar vlees om toch maar in Moab te blijven. Nee, dat is niet uit deze Moabitische zelf te verklaren; wij gaan niet roemen in Ruth. Want hier kunnen we alleen Gods verkiezende genade prijzen. Hier

is God op weg naar David, naar de troon van de theocratie en dat is de troon van Jezus Christus. Hij baant zich een weg naar Betlehem: de Christus Die de wortel en het geslacht van David is. En in deze Christus is hier het welbehagen van God te prijzen.

Verkiezend welbehagen, terwijl het eigen volk van het Verbond in eigenwilligheid, puur op het materiële gericht, de genade veracht en de afgoderij binnenhaalt en, zoals in Richteren, iedereen deed wat goed is in eigen ogen. Daar doet Jezus Christus op Zijn komst in deze wereld een soevereine greep naar één Moabitische vrouw en Hij maakt haar sterk in haar belijden.

De naam Ruth, de Moabitische, zal straks geschreven worden op de eerste bladzijde van het Nieuwe Testament, Matteüs 1, in het geslachtsregister van Jezus Christus, de zoon van David, de zoon van Abraham. Naomi en Ruth wandelen hier op de weg naar Betlehem.

En dan duwt Naomi Ruth van die weg af: "ga toch terug naar Moab". Maar Jezus Christus is hier op weg naar Betlehem en Hij trekt deze Moabitische mee, en Hij is het die in die Moabitische deze moedige geloofsbelijdenis verwekt.

En zeg nu vooral niet, gemeente: zie je wel, die Moabitische, zij kwam zomaar uit de wereld in de Kerk terecht. En wat doet het er toe waar je een vrouw vandaan haalt, als ze maar bij de Kerk komt.

Maar dan hebt u de les van Ruth 1 helemaal niet begrepen. Hier zien we een uniek geval op een bepaalde datum in de heilshistorie. En niemand zal aan de verkiezing van Ruth een norm mogen ontleen om het nu maar buiten Gods Verbond en buiten Gods Volk te zoeken.

Ruth zou tegen u getuigen. Want wat was de inhoud van haar moedige en sterke belijdenis: "Waar gij heen gaat, daar ga ik heen. Waar gij zult vernachten, zal ik vernachten". Nee, dat is maar geen uiting van een sterke persoonlijke verbondenheid, de band van een schoondochter met haar schoonmoeder, natuurlijk heeft dat vast en zeker meegespeeld. Maar Ruth zegt méér: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God".

Deze belijdenis is een wonder, als vrucht van Gods verkiezende genade in Christus. Want wat wéét ze van dat volk en van de God van dat volk? Wat heeft ze daar zoal van beleefd?

Er kwamen vier mensen in Moab aan, uit dat vreemde volk Israël. Want daar keek men toen in die tijd vreemd tegenaan. Daar wist men eigenlijk geen raad mee, met dat volk Israël. Ik denk weer aan die geschiedenis van Balak en Bileam, die zich in de velden van Moab heeft afgespeeld. En daaruit blijkt ook dat men dat volk Israël maar een raadselachtig volk vond, en de God van dit volk ook maar een raadselachtig God.

Van die vier: Elimelek, Naomi, Machlon en Kiljon, is er op den duur maar één over. Dat maakt Ruth mee. En die enige overgeblevene, Naomi, is alleen maar verbitterd.

"De hand van de Here is tegen mij uitgestrekt", zo zegt ze. Je ziet het vóór je: die opgeheven hand die wil slaan.

Zo predikt Naomi: "De God van het Verbond, de Almachtige heeft mij kwaad aangedaan". Kijk, zulke taal krijgt Ruth van Naomi te horen. Bepaald geen blijmoedig geloofsgetuigenis van Naomi, toch? Wat is dat toch voor een volk, wat is dat voor een God? Maar Ruth belijdt: "Uw volk is mijn volk, Uw God is mijn God".

Dáár wil ik zijn, daar wil ik blijven, mijn leven lang bij dat volk en bij die God. En opnieuw zeggen we: dit is niet uit Ruth te verklaren. Hier is geen enkele logische verklaring voor te geven.

Zeker in de oud-oosterse gedachtewereld is elk mens met sterke banden verbonden met z'n eigen land, z'n eigen volk, z'n eigen god. Het zijn sterke bindingen en heel diepe wortels. Banden met het verleden, banden met de familie, banden met de traditie. Maar dwars daar tegenin klinkt daar het kostelijke woord: "Uw volk is mijn volk, en Uw God is mijn God!".

Misschien hebben zij in Moab, toen Orpa terugkwam, Ruth voor gek versleten, een afvallige. Zij verloochende Moab, zij verloochende Kamos en zij kiest. Wat een dwaze keus voor dat vreemde volk en die vreemde God. Want die zijn haar blijkbaar niet vreemd meer. Ze zegt het heel duidelijk: Mijn volk, mijn God.

In Naomi was geen pinksterkracht tot kerkvergadering. Maar ondanks dat breekt hier heel vroeg het pinksterlicht door: Een heidens meisje kiest en belijdt profetisch. Deze

Moabitische wordt een vroege pinksterprofetes die een persoonlijke geloofstaal spreekt en zelfs eerst het volk van God noemt. Daar kies ik voor, hoe het ook gaan zal in de Kerk. Ze weet er helemaal niets van hoe het met de Kerk zal gaan. Maar dát volk zal mijn volk zijn en in dit volk zal ik een God vinden en God vinden als mijn God.

Gemeente, zou dit niet door Jezus Christus komen, door wie anders? Hij leert Ruth voor het volk te kiezen, voor het volk van God en de God van het volk. Hij wil uit haar geboren worden, dit heidense meisje uit Moab.

Haar naam moet stralend geschreven worden op de eerste bladzijde van het Nieuwe Testament en dan zal Hij Zelf, Jezus Christus, gaan kiezen voor dit volk en in dat volk voor de God van het volk.

3. En zo, gemeente, zal de greep van Zijn verkiezende genade, maar dan Nieuwtestamentisch, ook ons inlijven. Want wij waren in ons voorgeslacht van nature net zo goed heidenen, net als Ruth uit Moab.

Uitgesloten van het burgerrecht van Israël, onbekend met het verbond van de belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld. "Maar thans in Christus Jezus zijt gij, die eertijds veraf waart, dichtbij gekomen door het bloed van Christus. En zo zijt gij dan ook geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods", schrijft Paulus in Efeze 2.

Geliefden, hebt u ooit Gods verkiezende genade over uw leven al eens geprezen in verwondering en aanbidding? Waarom werd Ruth erbij gehaald en tot deze belijdenis gebracht, waarom werd ú erbij gebracht? Net zo min als dat het voor Ruth vanzelfsprekend was, deze keus van haar belijdenis, net zomin is het hier voor u vanzelfsprekend. Het is louter een wonder van verkiezende genade, dat wij volk van God, gemeente van Jezus Christus mogen zijn. Maar wie dat dan als een wonder beleeft en ervaart, die gaat de keus van Gods genade beantwoorden met de keus van zijn geloof, en dan vooral met betrekking tot dat wat ik in het begin noemde.

We zeggen nu bijvoorbeeld: jongens en meisjes in de Kerk, ga eerst geloven en dan verloven. Heb altijd eerst God lief, en om Gods wil, heb ook de Kerk lief. Houd met je hart en heel je ziel van het volk van God.

Niet omdat dat zulke geweldige mensen zijn, want dat zijn het helemaal niet. Maar heb om Gods wil de Kerk lief en heb dán elkaar lief.

Maar het is vaak omgekeerd, jongelui doen een keus voor elkaar en vinden elkaar, hoe dan ook en waar dan ook. God en de Kerk komen achteraan. Maar wanneer Boaz en Ruth elkaar mogen vinden, straks in de hoofdstukken 2 en 3, dan komen ze naar elkaar toe. Wanneer ze elkaar mogen aannemen op den duur, als man en vrouw, dan zijn ze éerst broeders en zusters. Eerst is er geloofsgemeenschap en dan bloeit dáárin de liefdesgemeenschap op. Dat zijn de normen in het Evangelie van het boek Ruth. Ja, Ruth legt hier haar belijdenis wel heel duidelijk vast. Ze zweert tenslotte een eed: "Zo moge de Here mij doen, ja nog erger. Voorwaar, de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u". U kent deze eedformule wel, die vaak in het Oude Testament voorkomt. Die eedformule is eigenlijk een zelfvervloeking. Jezelf uitleveren aan de toorn van God en aan de straf van God, wanneer je dit niet nakomt. Zou ik wegblijven bij dat volk en bij de God van dat volk, wegblijven bij de Kerk die het Woord van God bewaart? NOOIT! Bij God weg? NOOIT! Dat is de vastheid, dat is de zekerheid van haar belijden. Een zekerheid die ook gezegend is. Want nadat zij haar keus vast en zeker maakte, hier in het eerste hoofdstuk, mag daarna in het tweede hoofdstuk haar lossen komen en haar lossen wordt haar bruidegom. En zelf wordt ze moeder, de advents moeder van David en zo van Christus. Hoe bloeit dan haar toekomst open.

Ze wist er helemaal niets van hoe het zou gaan, wat haar toekomst worden zou. Maar ze wist één ding, en dat belijdt ze dan ook met de kracht van een eed: "Uw volk, mijn volk, Uw God mijn God". En toen bleek aan haar: Hoe groot is Gods goedgunstigheid. Toen werden over haar Gods vleugelen uitgebreid. Daarom beleed ze: Bij u Heer, is de levensbron - en wie bij U woont - heeft het goed. U laaft hem met Uw overvloed: een stroom van louter vreugden.

Amen.